

به مناسبت هشتم سپتامبر و روز «سواد آموزی» در تقویم جهانی؛

سوادآموزی؛ کلمه‌ای آشنا برای یک کار مشترک

تهران (پانا) - سازمان نهضت سوادآموزی ایران یک سازمان دولتی ایرانی است که در سال ۱۳۵۸ به فرمان آیت‌الله سید روح‌الله خمینی و برای آموزش خواندن و نوشتن به بزرگسالان و نیز کودکانی که به مدرسه دسترسی ندارند (مناطق محروم) تشکیل شد.

هفتم دی‌ماه و سال ۱۳۵۸ حضرت امام خمینی (ره) فرمانی مبنی بر تشکیل نهضت سوادآموزی صادر کردند که از جمله کارهای مدیرانه و حکیمانه ایشان بود و آثار و نتایج فراوانی به همراه داشت. تشکیل نهضت سوادآموزی نیز مانند بسیاری از نهادها و ارگان‌های کشور از ثمرات انقلاب اسلامی است که تحولی بزرگ در کشور ما پدید آورد. سالروز تشکیل نهضت سوادآموزی، روز سوادآموزی نیز نام‌گذاری شده اما قرار گرفتن روز «سواد آموزی» در تقویم جهانی و بزرگداشت بین‌المللی روز هشتم سپتامبر (۱۷ شهریور) نیز نشانگر اهمیت امر سوادآموزی است.

بی‌سواد و توسعه‌نیافتگی

در جوامع گوناگون، سواد آموختن به‌عنوان حق اساسی و لازمه پیشرفت انسان شناخته شده است. هر انسان اعم از کودک، نوجوان و بزرگسال، باید از فرصت‌های آموزشی برخوردار باشد. این نیاز، هم توانایی بر خواندن و نوشتن را دربرمی‌گیرد و هم عامل رشد و توسعه در ابعاد گوناگون اقتصادی، سیاسی و فرهنگی است.

امروز ایده‌آل سوادآموزی و توسعه یک کشور، بیان‌گر این واقعیت است که برای رسیدن به توسعه پایدار، باید بسیار فراتر از کسب مهارت‌های سواد خواندن و نوشتن پیش رفت. آمار افرادی که موفق به دریافت مدرک سوادآموزی شده‌اند، کافی نیست. آنچه کارساز است، درصد آمار افرادی است که با دریافت مدرک قبولی، دریچه سواد را به زندگی خود می‌گشایند و در پرتو نور آن، در شرایط اطراف خود تغییری ایجاد می‌کنند، وضعیت خود و خانواده را بهبود می‌بخشند و در راه اعتلای شرایط شغلی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی گام برمی‌دارند. در غیر این صورت، رسیدن به مرزهای توسعه‌نیافتگی در حد شعار باقی می‌ماند.

عملکرد سازمان نهضت سوادآموزی

نهضت سوادآموزی بعد از تأسیس با فعالیت حجت‌الاسلام محسن قرائتی و دیگر افراد دلسوز قشر وسیعی از افراد بی‌سواد جامعه را باسواد کردند.

سازمان نهضت سوادآموزی با اجرای طرح‌های مختلف از جمله طرح بسیج سوادآموزی توانست هدف کوتاه‌مدت فرمان تاریخی امام (ره) را در ربع قرن گذشته محقق کند و نرخ باسوادی کشور را در سال‌های ۱۳۵۵ و ۱۳۸۰ افزایش دهد و در راستای نیل به اهداف بلندمدت، با شروع آموزش‌های توسعه (آموزش‌های پس از سواد) فصل جدیدی از کتاب زرین انقلاب شکوهمند اسلامی را رقم زد و اکنون سوادآموزی در صد قابل‌توجهی از افراد بزرگسال جامعه در گروه سنی زیر ۴۵ سال (گروه مولد جامعه) باسواد شده‌اند.

معاون وزیر و رئیس سازمان نهضت سوادآموزی به افزایش درصد باسوادی از ۴۷.۵٪ در سال ۱۳۵۵ به بالغ بر ۸۹٪ در سال ۱۳۹۸ اشاره کرد و گفت: «در سال ۱۳۹۹ در گروه هدف ۱۰ تا ۴۹ سال ۱.۷ میلیون نفر بی‌سواد پیش‌بینی شده است که

از این تعداد ۶۰۰ هزار نفر را از طریق آخرین سرشماری تا سطح آبادی و بلوک شناسایی و برای جذب در اختیار استان‌ها قرار دادیم که بر اساس آمارهای منتشر شده حدود ۹۸.۱۳ درصد از کودکان در سن مدرسه در حال تحصیل هستند و کمتر از ۲ درصد ما بازمانده از تحصیل داریم، بنابراین باید شرایطی را فراهم کنیم تا بتوانیم از بازماندگی تحصیلی کودکان در شرایط کرونایی پیش‌گیری کنیم، چرا که قطعاً بازماندگی تحصیلی و آموزشی و تعطیلی خدمات آموزشی و سوادآموزی پیامدهای جدی و طولانی مدت اجتماعی و اقتصادی را در برخواهد داشت بنابراین سیاستگذاری‌ها و آموزش ما باید به گونه‌ای باشد که در مناطق مختلف متناسب با شرایط موجود آن منطقه کلاسگذاری‌ها انجام گیرد و یا به صورت مجازی آموزش‌ها انجام پذیرد.

وی اجرای برنامه‌های تحکیم و تثبیت سواد برای جلوگیری از نوبی سواد، ورود آموزش از طریق تبلت و گوشی هوشمند، آموزش تلویزیونی و شبکه اجتماعی شاد و مهارت‌های رایانه‌ای، تنوع بخشی به شیوه‌های سوادآموزی ایجاد و توسعه مراکز یادگیری محلی با هدف ترویج آموزش‌ها، مهارت‌های زندگی و حقوق شهروندی، آموزش اتباع خارجی، آموزش زبان رایج ملی و حفظ زبان مادری و ... را از دست آورده‌های مهم سازمان نهضت سوادآموزی خواند و گفت: «شعار سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) در سال جاری به مناسبت سالروز جهانی سوادآموزی که به آموزش و یادگیری سوادآموزی در بحران covid-۱۹ اشاره دارد، تلاش بیشتر ما را در شرایط فعلی مطالبه می‌کند و ما برنامه ریزی‌های لازم را در این زمینه انجام داده‌ایم».

سواد صرفاً یادگیری خواندن و نوشتن نیست

البته امروزه بحث آموزش سواد صرفاً یادگیری خواندن و نوشتن نیست بلکه با توجه به آیه قرآن کریم آموزش پایان‌ناپذیر است و در همین زمینه سازمان یونسکو نیز در تعریف باسوادی به خواندن و نوشتن بسنده نمی‌کند بلکه اصولی همانند کسب مهارت‌های زندگی و آموزشی و گسترش آن در جامعه را ملاک عمل قرار می‌دهد. حتی گفته می‌شود امروزه اگر فردی با فناوری رایانه‌ها آشنایی نداشته باشد یا برخوردار از یک زبان خارجی نباشد بیسواد محسوب می‌شود. بنابراین وقتی تعریف سواد و بیسوادی کاملاً تغییر کرده و نسبت به سال‌های گذشته متفاوت شده باشد، می‌تواند تا مسئولان امر نیز بدان توجه داشته باشند و مساله سوادآموزی را فراخ‌تر از گذشته‌ها در نظر آورند. یک مساله مهم دیگر در روند بیسوادی در کشور، موضوع تاسف بار ترک تحصیل دانش‌آموزان است که به امر بیسوادی در کشور دامن می‌زند. از این رو هرچه نهادهای آموزشی کشور موفق شوند از تعداد دانش‌آموزان ترک تحصیلی بکاهند یا با شیوه‌های نوین آموزشی و دیجیتالی آنها را در ادامه تحصیل شان یاری دهند از میزان بیسوادی در کشور کاسته شده و جامعه درکل سریع‌تر به اهداف توسعه‌ای خود نایل خواهد گشت.